

SAŽETAK DEVIZNOG I TRGOVINSKOG SUSTAVA U HRVATSKOJ

(Stanje na dan 30. rujna 1999.)

Devizni aranžmani

1. Hrvatska je 29. svibnja 1995. prihvatila obveze iz članka VIII., odjeljci 2., 3. i 4. Statuta MMF-a. Hrvatska valuta je kuna, čija se vanjska vrijednost određuje na međubankovnom tržištu. Devizni tečaj se na međubankovnom tržištu određuje od strane ovlaštenih banaka koje vrše međusobne transakcije po slobodno dogovorenom tečaju. Hrvatska narodna banka (HNB) može utvrditi intervencijski tečaj po kojem će obavljati transakcije s bankama izvan međubankovnog tržišta radi smirivanja pretjeranih fluktuacija deviznog tečaja. Na dan 30. rujna 1999. prosječna međubankovna tržišna stopa za američki dolar iznosila je 7,249 kuna za 1 američki dolar. Ne postoje porezi ili subvencije za kupnju ili prodaju deviza. Namira između rezidenata i nerezidenata može se provesti u bilo kojoj konvertibilnoj valuti. Hrvatska nema nikakvih bilateralnih platnih sporazuma.
2. Zakon o osnovama deviznog sustava, deviznog poslovanja i prometu zlata, koji je donesen 7. listopada 1993., propisuje devizne transakcije. HNB formira i provodi tečajnu politiku. HNB i Ministarstvo financija mogu donositi deviznu regulativu u skladu s tim Zakonom. Zakon o trgovini (koji ujedinjuje zakone o domaćoj i inozemnoj trgovini u sveobuhvatnom zakonu) donesen je 31. siječnja 1996., a stupio je na snagu 17. veljače 1996. Zakon o trgovini je poslije, 30. lipnja 1999., izmijenjen da bi se postigla potpuna usklađenost njegovih odredaba s relevantnim sporazumima Svjetske trgovinske organizacije. Poduzeća koja žele poslovati s inozemnim poduzećima moraju biti registrirana pri Ministarstvu financija.
3. Devizne transakcije moraju se provoditi preko ovlaštenih banaka koje imaju dozvolu za obavljanje deviznih transakcija. Ograničene dozvole izdane su bankama koje mogu otvoriti račune za rezidentne fizičke osobe, te mogu kupovati i prodavati novčanice i čekove.

Rezidentni i nerezidentni računi

4. Rezidentne fizičke i pravne osobe mogu, u principu, otvoriti devizne račune i poslovati s njima samo u Hrvatskoj. Međutim, HNB je ovlašten odobriti rezidentnim pravnim osobama držanje deviza na računima u stranim bankama da bi pokrile troškove poslovanja i ispunile zahtjeve za regularne devizne aktivnosti u inozemstvu. Zakon također sadrži posebne odredbe prema kojima rezidentne pravne osobe uključene u konstrukciju kapitalnog projekta mogu držati račune u inozemnim bankama, uz dozvolu koju izdaje HNB.
5. Nerezidenti mogu otvoriti devizne račune kod banaka s velikim ovlaštenjem u Hrvatskoj. U korist tih računa slobodno mogu biti uplaćene devize, te se mogu teretiti za plaćanja u inozemstvu ili konverziju u domaću valutu; ponovna konverzija domaće valute u stranu valutu je dopuštena. Pravne osobe mogu imati na računima deviza do iznosa od najviše 20 000 USD na mjesec bez posebnog odobrenja HNB-a.
6. Nerezidentne fizičke i pravne osobe mogu otvoriti račune u domaćoj valuti s primicima od prodaje robe i usluga ili devizama prenesenim iz inozemstva. One mogu kupovati devize sredstvima koja drže na tim računima bez ograničenja.

Uvozna i izvozna plaćanja

7. Hrvatska nema nikakvih uvoznih kvota – postojeće kvote ukinute su uredbom od 12. srpnja 1996. Sva količinska ograničenja, uključujući uvozne kvote, mogu se primjenjivati samo u

situacijama utvrđenim u relevantnim sporazumima Svjetske trgovinske organizacije. Sav uvoz, osim skupine proizvoda čiji se uvoz kontrolira s pomoću međunarodnog sporazuma iz neekonomskih razloga, uključujući zdravlje ljudi, životinja i biljaka, javnu sigurnost, zaštitu okoliša, kontrolu trgovine umjetninama i plemenitim metalima (kao što je oružje, zlato, nelegalne droge i narkotici, te umjetnička i povijesna djela) izuzima se iz sporazuma o dozvoli.

8. Uvoz podliježe carinskim tarifama do 25 posto. Za nekolicinu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda primjenjuju se kombinirane tarife (*ad valorem* + posebna tarifa za kvantitativnu jedinicu). Izuzeće za putnike bilo je 100 USD bescarinskog uvoza do 1. prosinca 1997., od 1. siječnja 1998. to je izuzeće promijenjeno na 300 kuna. Roba uvezena od strane putnika i poštanske pošiljke do vrijednosti od 500 kuna podliježu pojednostavljenoj carinskoj proceduri s jedinstvenom tarifnom stopom od 8 posto. Za uvoz koji premašuje tu vrijednost, primjenjuju se regularne uvozne tarife i porezi. Građani koji se vraćaju u državu mogu uvesti osobnu pokretnu imovinu bez carine u iznosu koji odgovara vremenu provedenom u inozemstvu i u svrhu privatnog posla bez ograničenja, no na bazi pojedinačnog slučaja, uz odobrenje Ministarstva financija. U nekim situacijama, roba uvezena od strane nerezidenata u svrhu ulaganja izuzima se iz uvozne carine. Isto tako, sirovine i intermedijarni proizvodi koji se koriste u proizvodnji robe za izvoz izuzimaju se iz svih uvoznih carina i poreza, pod uvjetom da je dodana vrijednost na izvozni proizvod najmanje 30% vrijednosti uvezenih stavki te da su izvozni primici u konvertibilnoj valuti. Plaćanja za legalni uvoz nisu ograničena. Plaćanje unaprijed i predumovi za uvoz su dopušteni.

Plaćanja usluga

9. Plaćanja usluga vezana uz legalni uvoz pravnih osoba mogu se slobodno izvršavati. Fizičke osobe isto tako mogu kupovati devize na međubankovnom tržištu za plaćanje robe i usluga u inozemstvu i za depozite na deviznim računima radi budućih plaćanja. Plaćanja rojaliteta, te ugovaranje polica životnog osiguranja i osiguranja od nesretnog slučaja s inozemnim osiguravajućim društvima također su dopuštena.

10. Rezidentne fizičke osobe mogu iznijeti iz zemlje – uključujući slučajeve kratkih prekograničnih putovanja – stranu valutu u iznosu 1000 DEM. Ne postoje ograničenja učestalosti kojom se ti iznosi mogu iznijeti. Dodatni iznos od 2000 DEM može se izvesti pod uvjetom da je podignut s deviznog računa ili kupljen od banke radi putnih troškova. U oba slučaja HNB može dopustiti iznošenje većih iznosa, ovisno o pojedinom slučaju. Iznošenje hrvatske valute i od strane rezidenata i nerezidenata ograničen je na 2000 kuna po osobi, no veći iznosi se mogu izvesti uz posebno odobrenje HNB-a.

Izvozni i uvozni primici

11. Izvoz nije ograničen, uključujući količinska ograničenja (za članice Svjetske trgovinske organizacije), osim što se za određene proizvode moraju dobiti dozvole (npr. oružje, droga, zlato i umjetnički predmeti). Izvozni primici moraju se prikupiti i vratiti u Hrvatsku u potpunom iznosu u razdoblju od 90 dana od datuma izvoza; to se razdoblje može produljiti uz dozvolu HNB-a do 150 dana. Ako ugovoreni rokovi plaćanja s inozemnim uvoznicima premašuju 90 dana, kreditni aranžman mora biti registriran kod HNB-a.

Primici od usluga

12. Primici od usluga, u osnovi, podliježu istoj regulativi koja se odnosi na robni izvoz. Uvoz hrvatske valute i od strane rezidenata i od strane nerezidenata ograničen je na 2000 kuna po osobi, no moguće je uvesti i veće iznose uz posebnu dozvolu HNB-a.

Kapitalni račun

13. Rezidentne pravne osobe, uključujući poslovne banke, mogu se zaduživati u inozemstvu. One su dužne registrirati ugovorene kredite, uključujući poslovne kredite, kod HNB-a. Financijski krediti mogu biti odobreni nerezidentima od strane rezidentnih pravnih osoba samo u skladu s odredbama Zakona o kreditnim poslovima s inozemstvom. Fizičkim je osobama dopušteno uzimanje kredita od nerezidenata u domaćoj ili stranoj valuti. Devizne pozicije poslovnih banaka podliježu ograničenju do najviše 30 posto bankina kapitala.

14. Izravna strana ulaganja od strane nerezidenata mogu biti u obliku udruživanja dva ili više ulagača (*joint venture*) ili potpunog vlasništva te moraju biti registrirana kod Trgovačkog suda. Povratak kapitala u domicilnu državu ulagača i prijenos dobiti u inozemstvo nisu ograničeni. U osnovi, domaće i strano ulaganje se tretira na isti način (npr. "nacionalni tretman"). Ako inozemni udjeli u vlasničkom kapitalu premašuju 20 posto, uvoz upotrijebljen za projekt izuzima se iz uvozne carine. Porezna stopa na dobit je jedinstvena i iznosi 35 posto. Izravna ulaganja u inozemstvu od strane rezidenata moraju biti registrirana pri Ministarstvu gospodarstva u roku 30 dana od potpisivanja ugovora. Investicijski portfelj unutar države se ne registrira, osim ulaganja u kratkoročne vrijednosne papire središnje banke na primarnom tržištu. Općenito gledajući, inozemni investicijski portfelj je ograničen.

15. Novi zakon koji regulira strano vlasništvo nad nekretninama stupio je na snagu 1. siječnja 1997. Strane fizičke i pravne osobe mogu legalno kupiti nekretninu uz dozvolu Ministarstva vanjskih poslova i Ministarstva pravosuđa. Međutim, zakon daje pravo vlasništva samo stranim državljanima iz onih država u kojima hrvatski građani imaju recipročna prava vlasništva nad imovinom.

16. HNB može izvoziti zlato i zlatne kovanice bez ikakvih ograničenja. Neobrađeno zlato može se izvoziti uz dozvolu HNB-a. Zlatnike mogu izvoziti ovlaštene poslovne banke uz odobrenje HNB-a. Uvoz zlata podliježe odobrenju Ministarstva gospodarstva.

Promjene od 1. srpnja 1995. do 30. rujna 1999.

14. prosinca 1995.: donesen je Zakon o izdavanju i prometu vrijednosnim papirima koji je stupio na snagu 1. siječnja 1996.

14. prosinca 1995.: donesen je Zakon o investicijskim fondovima, koji je stupio na snagu 3. siječnja 1996.

17. veljače 1996.: Zakon o trgovini stupio je na snagu.

8. lipnja 1996.: Zakon o carinskoj tarifi (uključujući ujednačavanje raznih tarifa u jedinstvenu tarifnu strukturu) stupio je na snagu.

1. srpnja 1996.: stupio je na snagu Zakon o kreditnim poslovima s inozemstvom.

12. srpnja 1996.: stupila je na snagu Uredba o ukidanju uvoznih kvota.

31. srpnja 1996.: stupila je na snagu zamjena obveznica u kontekstu sporazuma s vjerovnicima Londonskog kluba.

1. siječnja 1997.: stupio je na snagu Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima.

30. lipnja 1999.: stupio je na snagu novi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovini.

30. lipnja 1999.: donesen je novi Carinski zakon (stupa na snagu 1. siječnja 2000.).

SAŽETAK POREZNOG SUSTAVA U HRVATSKOJ
(zaključno s 31. kolovozom 1999)

Porez	Značajke poreza	Odbici i izuzeci	Stope	Napomene
1. Porezi na prihod, dobit i kapitalnu dobit				
1. Porez na prihod	Jedinstvena porezna stopa ubire se na sve oblike dohotka, uključujući dohodak od nesamostalnog rada, obrtničkih djelatnosti, samostalne djelatnosti, od poljoprivredne i šumarske djelatnosti i dohodak od imovine i imovinskih prava. Osnovica poreza na dohodak za rezidente obuhvaća prihod ostvaren u zemlji i inozemstvu, dok kod nerezidenata ona obuhvaća prihod ostvaren u Hrvatskoj.	Neoporezivi dio iznosi 1.000 HRK mjesečno (od 1. siječnja 1997). Ovaj se iznos povećava ako porezni obveznik uzdržava supružnika ili ostale članove ili invalidnog člana uže obitelji i/ili djecu. Od 1. siječnja 1995., odbici za hranu i putovanja čine sastavni dio porezne osnove. Kapitalna je dobit oslobođena poreza. Izuzeci od plaćanja poreza propisani prijašnjim Zakonom o izravnom oporezivanju vrijede do njegova isteka.	20 posto od porezne osnovice do visine trostrukog iznosa osnovnog osobnog odbitka (stopa je smanjenja s 25 posto na 20 posto 1. siječnja 1997); 35 posto na višak porezne osnovice iznad trostrukog iznosa osnovnog osobnog odbitka.	Zakon o porezu na dohodak stupio je na snagu 1. siječnja 1994. Porezi koji se plate u inozemstvu za djelatnosti ostvarene u Hrvatskoj odbijaju se od porezne obveze do iznosa ukupne obveze u Hrvatskoj.
1.2. Porez na dobit	Porez se ubire od pravnih osoba kao i fizičkih osoba koje sudjeluju u redovnim poslovnim aktivnostima radi ostvarenja dobiti, a od kojih se zahtijeva da vode poslovne knjige i podnose financijska izvješća. Fizičke osobe koje obavljaju obrtničke djelatnosti obuhvaćene porezom na dohodak mogu odabrati da umjesto njega plaćaju porez na dobit i vode poslovne knjige. Osnovica poreza na dobit razlika je između vrijednosti sredstava i obveza na početku i na kraju poreznog razdoblja. Porez plaćaju rezidenti i nerezidenti koji posluju u Hrvatskoj.	Poduzetnici koji ulažu u ratom pogođena područja mogu biti oslobođeni plaćanja poreza. Porezi koji se plate u inozemstvu za djelatnosti ostvarene u Hrvatskoj mogu biti odbijeni od porezne obveze. Izuzeci od plaćanja poreza propisani prijašnjim Zakonom o izravnom oporezivanju vrijede do njegova isteka.	Porezna stopa povećana je s 25 posto na 35 posto procijenjene porezne osnovice od 1. siječnja 1997.	Zakon o porezu na dobit stupio je na snagu 1. siječnja 1994. Od 1. siječnja 1997, porezna osnovica je umanjena za "uobičajenu" stopu povrata od vlastitog kapitala koja je definirana kao 5-postotno povećanje uslijed promjene u indeksu cijena pri proizvođačima kojeg objavljuje DZS.

SAŽETAK POREZNOG SUSTAVA U HRVATSKOJ
(zaključno s 31. kolovozom 1999)

Porez	Značajke poreza	Odbici i izuzeci	Stope	Napomene
1.3. Prirez na dohodak	Gradovi s više od 40.000 stanovnika mogu nametnuti plaćanje prireza koje ubiru gradovi iz poreza na dohodak kojega određuje središnja država.		Do 30 posto. U Zagrebu do 60 posto.	
1.4. Porez na dobit od igara na sreću	Porez se ubire od pojedinaca koji su ostvarili dobit od igara na sreću.			
2. Doprinosi za socijalno osiguranje				
2.1. Zaposlenici				
2.1.1. HZMO	Porez se ubire od pojedinaca koji primaju plaće za rad obavljen u zemlji ili u inozemstvu, ako ih je za taj posao angažirao hrvatski poslodavac. Porez ima oblik poreza na dohodak kojeg određuje središnja država. Zavodi i fond su u načelu obvezatni uskladiti svoje proračune, a doprinosi se izdvajaju na načelu generacijske solidarnosti.	Ne postoje nikakvi izuzeci.	Standardne stope: HZMO: 10,75 posto HZZO: 9,00 posto Hrvatski zavod za zapošljavanje: 0,85 posto Fond doplatka za djecu: 2,20 posto	Stopa doprinosa za HZMO smanjena je s 12,75 na 10,75 posto, a stopa doprinosa za HZZO povećana je sa 7 na 9 posto za zaposlene i za poslodavce od 1. veljače 1998. Ovo je učinjeno s namjerom da se nadoknadi smanjenje jer je to bio datum transfera iz HZMO-a u HZZO.
2.1.2. HZZO				
2.1.3. Hrvatski zavod za zapošljavanje				
2.1.4. Fond doplatka za djecu				
2.2. Poslodavci		Ne postoje nikakvi izuzeci.	HZMO: 10,75 posto HZZO: 9,00 posto Hrvatski zavod za zapošljavanje: 0,85 posto Javno poduzeće "Hrvatske vode": 0,76 posto	
2.2.1. HZMO	Porezna je osnovica jednaka doprinosima zaposlenika.			
2.2.2. HZZO				
2.2.3. Hrvatski zavod za zapošljavanje				

SAŽETAK POREZNOG SUSTAVA U HRVATSKOJ
(zaključno s 31. kolovozom 1999)

Porez	Značajke poreza	Odbici i izuzeci	Stope	Napomene
3.1. Porez na promet nekretnina	Porez plaćaju pojedinci koji prodaju nekretnine i osobe koje su uključene u takvu razmjenu.	Određeni izuzeci definirani su statutom.	5 posto.	
3.2. Porez na nasljedstvo i darove	Porez plaćaju oni koji su naslijedili imovinu ili je primili kao dar. Stopu određuju i ubiru županije.		Do 5 posto.	
3.3. Porez na motorna vozila	Porez plaćaju vlasnici motornih vozila, a ubiru ga županije. Određuje se i prema snazi motora i starosti vozila.		Za automobile od 30 do 200 DEM godišnje. Za motocikle od 20 do 100 DEM godišnje.	
3.4. Porez na plovila	Porez plaćaju vlasnici plovila, a ubiru ga županije. Određuje se prema starosti, opremljenosti i dužini plovila.		Od 30 do 550 DEM godišnje.	
3.5. Porez na poduzeća	Porez plaćaju fizičke i pravne osobe koje obavljaju određenu djelatnosti, ali ne plaćaju porez na dohodak odnosno dobit. Određuju ga i ubiru općine.		Do 500 DEM godišnje.	
3.6. Porez na vikendice	Porez plaćaju fizičke i pravne osobe koje posjeduju vikendice. Određuju ga i ubiru općine.		Do 3 DEM po kvadratnom metru.	

SAŽETAK POREZNOG SUSTAVA U HRVATSKOJ
(zaključno s 31. kolovozom 1999)

Porez	Značajke poreza	Odbici i izuzeci	Stope	Napomene
4. Porez na promet robe i usluga				
4.1. PDV	Porez se plaća na prodaju u zemlji i uvoz većine roba i usluga. Poduzetnici mogu odbiti PDV koji su platili prilikom kupnje. Primjenjuje se metoda ispostavljenog računa i načelo mjesta prodaje.	Stopa poreza na izvoz je nula. Izuzeci su ograničeni na najam kuća, financijske usluge, zdravstvene usluge, socijalno osiguranje i zaštitu, te obrazovanje i kulturu. Izuzeci su ograničeni na godišnji promet do 50.000 HRK.	Standardna stopa: 22 posto.	PDV je stupio na snagu 1. siječnja 1998. godine.
4.2. Porez na trošarine				
	Proizvođači i uvoznici plaćaju porez po posebnim stopama.			Porez na trošarine stupio je na snagu 1. srpnja 1994.
4.2.1. Porez na naftne derivate			0,30 do 1,90 HRK po litri.	Stupio na snagu 27. svibnja 1997.
4.2.2. Porez na duhanske preradevine			Od 2,50 do 8,50 HRK po kutiji cigareta.	Stupio na snagu 15. kolovoza 1995.
4.2.3. Porez na pivo			80 HRK po hektolitr.	Stupio na snagu 1. siječnja 1988.
4.2.4. Porez na pića s visokim postotkom alkohola			Od 30 do 60 HRK po litri stopototnog alkoholnog sadržaja.	
4.2.5. Porez na bezalkoholna pića			40 HRK po hektolitr.	Stupio na snagu 1. siječnja 1998.

SAŽETAK POREZNOG SUSTAVA U HRVATSKOJ
(zaključno s 31. kolovozom 1999)

Porez		Značajke poreza	Odbici i izuzeci	Stope	Napomene
	4.2.6. Porez na motorna vozila			Za osobne automobile od 55 KW ili više: stope se kreću od 3.000 do 30.000 HRK ovisno o snazi motora i o tome je li vozilo novo ili rabljeno. Za motocikle: stope se kreću od 2.000 do 10.000 HRK ovisno o dužini. Za plovila bez kabina: stope se kreću od 6.000 do 24.000 HRK ovisno o dužini. Za plovila s kabinom: stope se kreću od 15.000 do 90.000 HRK ovisno o dužini.	Stupio na snagu 1. siječnja 1998.
	4.2.7. Porez na uvezenu kavu			Od 3,6 do 15 HRK po kilogramu.	Stupio na snagu 1. siječnja 1998.
4.3. Porez na karte		Ovaj porez plaćaju organizatori sportskih događaja, a naplaćuje se na cijenu karte. Ubiru ga županije.		Do 5 posto.	
4.4. Porez na posebnu potrošnju		Ovaj porez plaćaju vlasnici restorana, a naplaćuje se na prodajnu cijenu prodanih pića. Općine ubiru prihod i određuju stope.		Do 3 posto.	
4.5. Porez na oglašavanje		Porez plaćaju fizičke i pravne osobe koje oglašavaju na javnim mjestima. Porez određuju i ubiru općine.		Do 300 DEM godišnje.	

SAŽETAK POREZNOG SUSTAVA U HRVATSKOJ
(zaključno s 31. kolovozom 1999)

Porez		Značajke poreza	Odbici i izuzeci	Stope	Napomene
5. Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije					
5.1. Uvozne pristojbe					
	5.1.1. Carinske pristojbe	Plaća ga uvoznik za široki raspon različitih roba i usluga	Veliki broj proizvoda ne smatra se proizvodima koji podliježu carini (npr. pokretnine čiji su vlasnici hrvatski građani, poduzeća, i ostale pravne osobe; određeni individualni strana ulaganja u domaća poduzeća i maloprodajne dućane; uvezeni proizvodi koji će uglavnom biti upotrijebljeni za proizvodnju robe za izvoz).	Većina tarifa kreće se u rasponu od 5 do 25 posto.	